

Profesionalni razvoj odgojitelja

Kuntić, Mateja

Undergraduate thesis / Završni rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:916462>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-23**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU UČITELJSKI FAKULTET ODSJEK
ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ**

MATEJA KUNTIĆ

ZAVRŠNI RAD

**PROFESIONALNI RAZVOJ
ODGOJITELJA**

Zagreb, 2019.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ
Čakovec

ZAVRŠNI RAD

Ime i prezime pristupnika: Mateja Kuntić

TEMA ZAVRŠNOG RADA: Profesionalni razvoj odgojitelja

MENTOR: Doc. dr. sc. Adrijana Višnjić-Jevtić

Zagreb, 2019.

SADRŽAJ

SAŽETAK	
SUMMARY	
1. UVOD	1
2. PROFESIJA ODGOJITELJ	3
2.1. Karakteristike odgojiteljske profesije.....	5
2.2. Profesionalni identitet odgojitelja	7
3. PROFESIONALNE KOMPETENCIJE	9
4. PROFESIONALNI RAZVOJ ODGOJITELJA.....	13
Inicijalno obrazovanje.....	13
Stażiranje	14
Trajno profesionalno učenje	15
4.1. Odgojitelj- reflektivni praktičar	16
4.2. Cjeloživotno učenje.....	19
4.3. Stručno usavršavanje.....	22
5. ZAKLJUČAK.....	23
6. LITERATURA	24

SAŽETAK

Tema ovog završnog rada je profesionalni razvoj odgojitelja, te definiranje profesije i cjeloživotnog obrazovanja. Kroz godine se odgojiteljska profesija unaprijeđivala i tako se očekuje i dalje stoga ovaj rad prikazuje važnost zbog kojeg je potrebno cjeloživotno učenje odgojitelja. Kompetencije odgojitelja kao drugo poglavlje ovoga rada navodi kompetencije koje su potrebne za uspješno profesionalno djelovanje, a time i za uspješni profesionalni razvoj. Zadnje poglavlje, profesionalni razvoj prvo definiramo kroz obavezan dio usavršavanja u Republici Hrvatskoj. Kroz pojam odgojitelj-(samo)refleksivni praktičar istražujemo činjenicu zašto je bitno za odgojitelja da provodi refleksiju svoga rada i zašto mu refleksija na svoj rad pomaže u odgoju i obrazovanju djece predškolske dobi, te kroz pojmove cjeloživotno učenje i stručno usavršavanje upoznajemo načine na koje se odgojitelj profesionalno razvija.

Ključne riječi: cjeloživotno obrazovanje, kompetencije, profesija, profesionalni razvoj

SUMMARY

The main topic of this paper is the professional development of preschool teachers, the definition of the profession and lifelong education. Throughout the years, the teaching profession has improved, and it is expected to continue this way. This paper shows the importance of requiring lifelong learning for preschool teachers. The second chapter contains the competencies for the preschool teachers that are necessary for a successful and professional activity, for successful professional development. The last chapter is about professional development which is defined by the Croatian law and includes training. Through the term (self) reflective practitioner we explore the fact that preschool teachers need to reflect on their work - and how does this reflection help them with further preschool education. Through the concepts of lifelong learning and professional development, we become familiar with modalities which help preschool teachers with the professional developing.

Keywords: Competencies, profession, professional development, lifelong education

1. UVOD

U začetcima institucionalnog odgoja i obrazovanja djece rane i predškolske dobi zadaća odgojitelja svodila se na skrb o djeci. Današnja uloga odgojitelja odnosi se na cjelokupni odgoj i obrazovanje u ranom djetinjstvu. Od odgojitelja očekuju da budu eksperti u području pedagogije te da uz to imaju znanja iz svih područja koja mogu biti predmetom interesa djece rane i predškolske dobi. Prema ISSA definiciji kvalitetne pedagoške prakse svako dijete ima pravo na visoku kvalitetu odgoja i obrazovanja i stoga je važno osposobiti odgojitelje koji im to mogu omogućiti. ISSA standardi predstavljaju moguće smjernice prema kojima odgojiteljima mogu unaprjeđivati vlastitu pedagošku praksu ali nije službeni dokument. Odgojitelj predškolske djece je osoba od velike važnosti u razvoju osobnosti djeteta, stoga mora imati dobru stručnu i opću naobrazbu, odgovarajuće sposobnosti i osobine ličnosti. Svakako najvažniji kriterij bavljenja ovim zanimanjem je motivacija i profesionalizam. Odgojitelj također mora biti vrlo stabilna i zrela ličnost koja će se u svakom trenutku moći nositi sa skupinom male djece i njihovim specifičnim individualnim potrebama. Također, odgojitelj mora biti u stanju pratiti ponašanje i opći zdravstveni status svakog djeteta u grupi, identificirati probleme te, u suradnji s roditeljima i stručnim suradnicima, pronaći odgovarajuća rješenja. To zahtjeva specifična znanja iz područja medicine, razvojne psihologije i metodike obučavanja za određenu dob djece.

Uloga odgojitelja kao profesionalca koji se oslanja na teorijsko znanje i rezultate istraživanja o učenju i razvoju, dok istovremeno šire svoja znanja na temelju vlastitog iskustva kroz:

- Unaprjeđenje kvalitete vlastitog rada s djecom i zagovara prava svakog djeteta na kvalitetan odgoj i obrazovanje;
- Pristup profesionalnom razvoju u širem okviru na dijete usmjerene, interaktivne pedagogije;
- Promoviranje inovacija u odgoju i obrazovanju;
- Samorefleksiju i kritičko promišljanje vlastite prakse;

- Posvećenost promicanju uvažavanja različitosti u otvorenom i demokratskom društvu;
- Uključivanje u dijalog o kvalitetnoj pedagoškoj praksi s nadležnim institucijama, stručnjacima, roditeljima, nevladinim organizacijama, akademskom zajednicom, međunarodnim institucijama i na javnim forumima i konferencijama (Tankersley, Brajković, Handžar, Rimkiene, Sabaliauskiene, Trikić, Vonta, 2012.).

Državni Pedagoški standard Republike Hrvatske (2008.) opisuje odgojitelja djece rane i predškolske dobi kao obrazovnog stručnjaka koji:

- Predvodi odgojno-obrazovni rad s djecom predškolske dobi
- Provodi odgojno-obrazovni proces u svojoj odgojno-obrazovnoj skupini
- Planira, programira i vrednuje odgojno-obrazovni rad
- Prikuplja, izrađuje i održava sredstva za rad s djecom
- Radi na zadovoljavanju svakidašnjih potreba djece i njihovih razvojnih zadaća
- Potiče razvoj svakog djeteta prema njegovim sposobnostima
- Vodi dokumentaciju o djeci i radu
- Suraduje s roditeljima, stručnjacima i stručnim timom u dječjem vrtiću, kao i s ostalim sudionicima u odgoju i obrazovanju predškolske dobi.

Također, odgojitelj je osoba koja ne samo da zadovoljava svakidašnje potrebe djece i njihovih razvojnih zadaća, već i priprema didaktičke materijale, stvara potencijalna okruženja i prilagođava ih individualno svakom djetetu. Zato je ključno da svaki odgojitelj ima dovoljno kreativnosti koja mu je potrebna u svakodnevnom radu s djecom.

2. PROFESIJA ODGOJITELJ

Kako bismo razjasnili je li odgojiteljsko zvanje profesija ili ne, prvo moramo razjasniti što je to profesija i što čini neko zvanje profesijom, te koja su obilježja profesije.

Javnost percipira pripadnike profesije kroz njihov društveni status. „*Društveni status profesija stječe se zadovoljavanjem niza uvjeta: zahtjevnim studiranjem nakon složenog razredbenog postupka prilikom upisa na studij, provjerom kompetencija tijekom procesa uvođenja u zvanje – stažiranjem, jasno definiranom bazom znanja, razrađenim sustavom licenciranja i relicenciranja, oslobođenošću od laičke supervizije i autonomijom u donošenju odluka važnih za profesiju bez uplitanja ljudi koji nisu članovi profesije.*“ (Fatović, 2016., str. 624). Sve više vrtića u Hrvatskoj produžuju radno vrijeme. Neovisno o razlozima zbog kojega je to tako, ako je najbolji interes djece na prvome mjestu i ako se smatra da je to u dobrobiti djece onda je potrebno poduzeti sve moguće mjere u poboljšanju razvoja djeteta ali to u očima javnosti daje iskrivljenu sliku na obrazovne ustanove, koje kao takve postaju servis roditeljima, a ne odgojno-obrazovne ustanove (Fatović, 2016.). Štoviše, činjenica da rani i predškolski odgoj ne pripada obveznom dijelu sustava odgoja i obrazovanja, na određeni način umanjuje ozbiljnost njegove prezentacije u očima šire javnosti, te pojačava taj dojam da se radim o ustanovama kojima je primarna svrha servis roditeljima, a tek potom odgoj i obrazovanje djece. *“Sveučilišno obrazovanje odgojitelja početak je procesa definiranja i razvoja indikatora kojima se promovira kvaliteta odgojitelja i njegova obrazovanja, a time i njegov društveni status.”* (Vujičić, 2012., str. 3).

Fatović (2016.) ističe da se zbog pokretanja diplomskih studija ranoga i predškolskog odgoja na učiteljskim fakultetima otvara put prema ozbiljnoj znanstvenoj djelatnosti u okviru odgojiteljske profesije. To dugoročno znači da će se pokrenuti istraživanja koja će se specifično odnositi na odgojiteljsku profesiju što će pridonijeti profesionalizaciji zvanja.

Domović (2011., str.14) definira profesiju kao „*zanimanje koje nastoji samo sebe regulirati tako da razvija konsenzus među članovima o tome što trebaju znati i sustav licenciranja koji osigurava primjenu tih znanja te poštivanje etičkog kodeksa*“. Istovremeno, Hrvatska enciklopedija (2009.) navodi kako i zanimanje postaje profesijom kada se do određenoga stupnja razvije i sistematizira sklop teorijskih znanja i tehnika za davanje određene stručne usluge. Institucionalnu osnovu nastanka profesije čini stvaranje visokoškolskih obrazovnih institucija koje sustavno razvijaju i prenose znanje. Profesije tada osnivaju profesionalna udruženja i utvrđuju etičke kodekse kojima reguliraju svoje djelovanje. Domović (2011.) kao neizostavno obilježje profesije, ističe ekspertnost koja predstavlja temelj za autonomiju, a pojedinac je gradi čitav život stalnim usavršavanjem i profesionalnim razvojem. Odgovornost za razvoj profesije, njezin status u društvu i profesionalni dignitet leži isključivo na članovima same profesije.

Profesionalci vode računa o tome da budu informirani o suvremenim trendovima, brinu o unaprjeđivanju prakse i informiranju ostalih članova profesije o novim perspektivama.

Odgovornost za razvoj profesije, kao i svaka druga prema teoriji profesije, ima svoje strukturalne elemente, a to su:

- Stupanj razvijenosti osnovnih teorija i tehnika koje čine sustavnu zaokruženu cjelinu i osnova su za profesionalno djelovanje – znanja i vještine, pedagoške kompetencije nužne za obavljanje odgojne djelatnosti u ustanovama predškolskog odgoja
- Stupanj monopola za stručnu ekspertizu – za obavljanje odgojne djelatnosti u ustanovama predškolskog odgoja potrebno je završiti određeno odgojiteljsko učilište (profesionalno učilište), u ovom se kontekstu razmatra i profesionalni jezik
- Stupanj prepoznatljivosti profesije od strane javnosti – odgojitelj djece predškolske dobi najbolje predstavlja profesiju kojom se bavi
- Stupanj organiziranosti profesije – ustrojstvo odgojiteljskih učilišta, vrste organizacija u kojima se zapošljavaju odgojitelji djece predškolske dobi, udruge odgojitelja djece predškolske dobi (Mendeš, 2018.).

2.1. Karakteristike odgojiteljske profesije

Domović (2009) kao karakteristike profesije ističe:

- Vještine temeljene na teorijskom znanju
- Profesionalne asocijacije
- Obrazovanje kroz dugi period
- Uvođenju u profesiju (indukcija)
- Profesionalni razvoj
- Licenciranje/relicenciranje
- Autonomiju u radu
- Etički kodeks

Vještine temeljene na teorijskom znanju odnose se teorijska znanja stečena tijekom fakultetskog obrazovanja nakon složenog razredbenog postupka prilikom upisa na studij, te njihova uspješna primjena u svakodnevnom odgojno-obrazovnom radu. Kompetentan odgojitelj mora imati određeno profesionalno znanje koje mu omogućuje razumijevanje svakog djeteta i njihovih različitih načina učenja. Ono što netko percipira kao uspjeh, za drugoga može značiti neuspjeh te posljedično dovodi do niskog samopouzdanja ili nezainteresiranosti za aktivnost.

Odgojitelji imaju odgovornost aktivnost učiniti dostupnom za svu djecu. To što je aktivnost poticajna za velik broj djece, ne mora značiti da će biti poticajna za sve, i to ne mora biti tako jer dijete ima pravo ne sudjelovati u aktivnosti ako to ne želi i ima pravo na sudjelovanje u onoj aktivnosti koje ono smatra zanimljivom. Zbog toga odgojitelji trebaju pripremiti raznovrsne poticaje kako bi se svako dijete našlo u nekoj od aktivnosti. Da bi odgojitelj uspio dobro se pripremiti za aktivnost i ponuditi dovoljno različitih poticaja uveliko mu pomaže poznavanje djece i njihovih individualnih interesa. Također, odgojitelj planira, stvara potencijalno okruženje, te je sposoban procjenjivati i evoluirati kroz samorefleksiju svoga rada. Ponekad odgojitelji nisu svjesni što rade ispravno ili pogrešno dok ne provedu refleksiju na svoj rad i svoj način ponašanja. Od odgojitelja se očekuje i angažiranost u suradnji sa stručnjacima, obiteljima i zajednicom. Odgojitelj koji se ne angažira u suradnju, može očekivati nedovoljan razvoj djeteta kojeg odgoja i postaje odgovoran za njegov

daljnji razvoj. Odgojitelji su najčešće prvi koji mogu vidjeti da dijete kasni u razvoju ili ima određene poteškoće u razvoju i zato se od njega očekuje da pravovremeno reagira i angažira stručne suradnike u daljnji proces razvoja tog djeteta. Također, važno je napomenuti upotrebu razvojno primjerenog pristupa za povezivanje s djecom i njihovim obiteljima. Roditelji su glavni odgojitelji svoga djeteta, i svaki odgojitelj treba to imati na umu. Roditelji su ti koji provode najviše vremena sa svojom djecom i nužna je dobra komunikacija s obitelji. Bez dobre suradnje roditelja, odgojitelja i općenito ustanove odgojno-obrazovnog rada daljnji napredak djeteta gotovo je nemoguć.

Profesionalne asocijacije raspravljaju pitanja struke, uvođenju u zanimanje, licenciranju i napredovanju u položajna zvanja. Obrazovanje kroz dugi period odnosi se na proces cjeloživotnog učenja i stručno osposobljavanje odgojitelja. Ova karakteristika jedna je od bitnijih u procesu profesionalnog razvoja odgojitelja jer učenje ne prestaje inicijalnim obrazovanjem i potrebno je stalno usavršavanje i nadograđivanje znanja. Postupku licenciranja prethodi faza uvođenja u profesiju, odnosno razdoblje pripravništva. Pripravništvo je faza profesionalnog razvoja u kojoj odgojitelj treba razviti kompetencije koje će mu omogućiti samostalno učinkovito obavljanje nastavnog rada i ostalih poslova vezanih uz funkcioniranje vrtića. Stjecanje licence ujedno je i završetak faze uvođenja odgojitelja u profesiju. Licenciranjem se potvrđuje osposobljenost odgojitelja za samostalan rad, odnosno licenca predstavlja jamstvo za osiguravanje kvalitete odgojno-obrazovnoga rada za svu djecu bez obzira na radno iskustvo ili karijerne puteve. Već smo spomenuli u gornjem tekstu da odgojitelj stručnim ispitom dobiva svojevrsnu dopusnicu (licencu) za rad na radnom mjestu – odgojitelj, i bez kojeg u Republici Hrvatskoj bez istog ne može biti zaposlen kao odgojitelj. Na žalost, riječ je o jednokratnoj provjeri znanja i sposobnosti što ovaj postupak razlikuje od licenciranja koje se odvija kontinuirano, u pravilnim vremenskim razmacima. Autonomija u radu odnosi se na donošenju važnih odluka za profesiju bez uplitanja ljudi koji nisu članovi profesije. Također, autonoman odgojitelj ne treba nikoga tko će nadgledati njegov profesionalni razvoj, već treba ravnopravne i sukompetentne suradnike s kojima će kreirati oblike profesionalnog usavršavanja. Domović (2011.) ističe „ekspertnost“ koja predstavlja temelj za autonomiju, a pojedinac je gradi čitav život stalnim usavršavanjem i profesionalnim razvojem.

Posljednji korak prema profesionalizaciji je donošenje etičkog kodeksa profesije. „*Etički kodeks definira prihvatljiva ponašanja određene profesije, promiče visoke standarde prakse, osigurava mjerila prema kojima je moguće samovrednovanje pripadnika profesije, uspostavlja okvir za profesionalnu odgovornost i ponašanje te se osigurava prepoznatljivost profesije.*“ (Višnjić Jevtić, 2014., str.443). Autorica ističe da odgovornost donošenja etičkog kodeksa ovisi o pripadnicima profesije, te da oni sami moraju proučiti ulogu i odgovornost profesionalca u ranom odgoj i obrazovanju.

2.2. Profesionalni identitet odgojitelja

Domović (2013.) profesionalni identitet definira kao skup vrijednosti, uvjerenja i stavova o odabranom pozivu. Autorica pojašnjava da za razumijevanje profesionalnog identiteta treba razumjeti da on nije stalan, te da uz osobne karakteristike pojedinca bitno ovisi o radnom životnom kontekstu i odnosima s drugima. Također, pojedinci često nisu svjesni vlastitog, a ni kolektivnoga profesionalnoga identiteta. Prema Domović (2013.), kontekst i odnosi dolaze iz vanjskog aspekta formiranja identiteta, a emocije unutarnjeg jer na temelju njih pojedinac pridaje značenje i interpretira vanjske utjecaje.

Profesionalni identitet predstavlja sliku samih odgojitelja o sebi i svojoj profesiji. On uključuje „*vlastite ciljeve, odgovornost, stil rada, učinkovitost, stupanj zadovoljstva te planiranje razvoja karijere*“ (Domović, 2011, str.26). Identitet je prije svega način na koji percipiramo ulogu profesije u društvu, ali i vlastitu ulogu unutar profesije, te da je temelj za odgovoran i proaktivan pristup izgradnji profesionalizma unutar same profesije.

Pitanje regulacije ulaska u profesiju nije jasno određeno. U praksi se često nailazi na osobe koje nisu dovoljno motivirane za rad s djecom te koje s djecom ne postupaju u skladu s profesionalnom etikom. Posao odgojitelja je osjetljiv, složen i kompleksan zbog mnogih razloga i zato treba potaknuti odgojitelje da duboko promišljaju o sebi i svojoj profesiji.

Nerijetko se događa da studenti prilikom upisa na srodna zanimanja kao što su pedagog, psiholog ili logoped ne ostvare dovoljno bodova za upis, pa traže srodna zanimanja. Time zauzimaju mjesto studentu koji je Predškolski odgoj ima na prvoj listi prioriteta, a na kraju kad pristupe pedagoškoj praksi uvide da su pogriješili.

Budući odgojitelji moraju biti spremni i otvoreni za promjene, zajedničkim snagama i autonomijom štiti svoj profesionalni identitet i težiti visokoj profesionalizaciji. Nadalje, od odgojitelja kao profesionalca očekuje se da posjeduje visoko specijalizirano znanje, visoko obrazovanje, mogućnost kodifikacije znanja s ostalim stručnim suradnicima te visok kritičke refleksije i samorefleksije. Nadalje, predškolske ustanove također moraju vrednovati rad i efikasnost svojih zaposlenika, a sve u cilju pozitivnoga razvoja djece.

Zbog gore navedenih čimbenika vrlo je važno vrednovati ulazak u odgojiteljsku profesiju, i ulaziti u nju iz pravih kompetentnih razloga kako bi se izbjeglo potencijalna nezainteresiranost za djecu, pogreške u procjenama razvoja i sve ostale greške koje mogu biti izazvane osobama koje nisu dorasle kompetenciji dobrog odgojitelja.

3. PROFESIONALNE KOMPETENCIJE

U definiranju profesionalnih kompetencija razlikujemo pojmove biti kompetentan i imati kompetencije. Višnjić Jevtić (2018.) kaže da se prvi pojam odnosi na zahtjeve profesije koje je često određen minimalnim standardima profesije, dok za drugi pojam kaže da označava da osoba ima one osobine koje joj omogućuju kompetentno djelovanje. „*Stoga je tijekom profesionalnog razvoja moguće doseći kompetencije koje uključuju kognitivne, funkcionalne, osobne i vrijednosne kompetencije čiji ishod jest profesionalna kompetencija.*“ (Višnjić Jevtić, 2018., str.68).

Rangelov Jusović i Vizek Vidović (2013.) definiraju kompetencijska područja s obzirom na djelovanje. Fatović (2016.) kaže da iako se ATEPIE projekt ponajprije odnosi na nastavnike, moguće je iste spoznaje primijeniti i na kompetencije odgojitelja.

U okviru svakoga razrađenog područja razmatraju se sve tri dimenzije kompetencija: znanja, vještine i vrijednosti. Utvrđena područja djelovanja:

Prvo područje djelovanja je učenik i učenje što bi u odgojiteljskoj struci značilo "dijete i učenje" U dimenziji profesionalnih znanja pod ovim djelovanjem profesionalac bi trebao znati i razumjeti način na koje djeca uče, također trebao bi znati individualne razlike među djecom, te poznavati karakteristike pojedinih razvojnih faza. U dimenziji profesionalnih vještina profesionalac bi trebao znati kako omogućiti svakom pojedinom djetetu određene poticaje po njegovom interesu, te u dimenziji profesionalnih vrijednosti, profesionalac bi trebao vjerovati da je svako dijete sposobno učiti i napredovati u znanju.

Okruženje za učenje drugo je područje djelovanja, njegova dimenzija profesionalnog znanja govorio o tome da profesionalac treba znati čimbenike koji pridonose stvaranju sigurnog, inkluzivnoga i podržavajućeg okruženja za svako pojedino dijete. Dimenzija profesionalnih vještina govori da bi profesionalac trebao znati kreirati sigurno i stimulativno okruženje za učenje, a pri tome misliti i na različite potrebe svakog djeteta. Ono što je za jedno dijete potencijalno okruženje, za drugo možda nije.

Dimenzija profesionalnih vrijednosti odnosi se na to da bi profesionalac trebao poštivati i ničim ne ugroziti djetetovo dostojanstvo, biti sposoban sa svakim djetetom njegovati odnos koji se temelji na uvažavanju, te iskazivanju empatije, te nastojati razvijati iste vrijednosti i kod djece.

Treće područje djelovanja je poučavanje i procjena ishoda učenja, to bi se u odgojiteljskoj profesiji protumačilo kao procjenu ishoda razvoja djeteta i poučavanje kao provođenje određene aktivnosti. Dimenzija profesionalnih znanja po tome odnosi se na to da bi profesionalac trebao znati i razumjeti sadržaj koji poučava odnosno poznavati dijelove aktivnosti. Dimenzija profesionalnih vještina govori da bi profesionalac trebao moći odabrati i primijeniti valjane strategije poučavanja i provjere ishoda učenja. Dok dimenzija profesionalnih vrijednosti govori da bi profesionalac trebao prepoznati djetetove potencijale, takozvane talente te graditi poučavanje na njima odnosno poticati takve aktivnosti u kojima dijete pokazuje veliki interes i znanje.

Četvrto područje djelovanje je ustanova, obitelj i zajednica. Dimenzija profesionalnih znanja govori da bi profesionalac trebao znati značenje partnerstva s roditeljima i njegovu važnost, te poznavati različite strategije za njegovo ostvarenje. Dimenzija profesionalnih vještina odnosi se da bi profesionalac trebao moći uspostaviti suradnju i sudjelovati u timskom radu u različitim društvenim okruženjima. Dimenzija profesionalnih vrijednosti govori da bi profesionalac trebao poticati međusobno povjerenje u odnosima s djecom, kolegama, roditeljima i zajednici.

Peto područje djelovanja je profesionalni razvoj i odgovornost. Njegova dimenzija profesionalnog znanja je ta da bi profesionalac trebao znati i razumjeti, te poštivati pravila ponašanja i etički kodeks profesionalne profesije. Dimenzija profesionalnih vještina govori da bi profesionalac trebao moći iskoristiti sve mogućnosti za stručno usavršavanje i profesionalni razvoj, te dimenzija profesionalnih vrijednosti ističe da bi profesionalac trebao promicati ugled i status odgojiteljske profesije, pogotovo široj javnosti.

Zadnje, šesto, područje djelovanja je razvoj ustanove i unaprjeđenje sustava ranoga i predškolskog odgoja i obrazovanje. Njegova dimenzija profesionalnih znanja govori da bi profesionalac trebao znati i razumjeti svrhu i strukturu obrazovnog sustava i njegov utjecaj na razvoj društva u cjelini.

Dimenzija profesionalnih vještina odnosi se na to da bi profesionalac trebao moći inicirati promjene koje vode unaprjeđenju sustava i motivirati druge da u tome sudjeluju. Te dimenzija profesionalnih vrijednosti govori o tome da bi profesionalac trebao promicati vrijednosti ustanove kao zajednica koja uči (Fatović, 2016.).

Europska je komisija razvila dokument koji postavlja opći okvir kompetencija potrebnih svim profesionalcima koji se bave odgojem i obrazovanjem: Common European Principles for Teacher Competences and Qualifications (EU Commission, 2005.). Navedeni dokument definira tri skupine kompetencija a to su:

- Kompetencije za rad s ljudima
- Kompetencije za rad s informacijama, tehnologijom i znanjem
- Kompetencije za rad u zajednici i za zajednicu

Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (MZOS, 2014.) navodi sljedeće ključne kompetencije:

- Komunikacija na materinskome jeziku
- Komunikacija na stranim jezicima
- Matematička kompetencija i kompetencije u prirodnim znanostima i tehnologiji
- Digitalna kompetencija
- Učiti kako učiti
- Socijalna i građanska kompetencija
- Inicijativnost i poduzetnost
- Kulturna svijest i izražavanje

Komunikacija na materinskome jeziku odnosi se na sposobnost izražavanja činjenica, pojmova, misli i osjećaja u pisanom i usmenom obliku, te na sposobnost kreativne formulacije jezičnih interakcija u određenom društvenom i/ili kulturnom kontekstu.

Komunikacija na stranim jezicima koja se odnosi na sposobnost izražavanja činjenica, pojmova, misli i osjećaja u pisanom ili usmenom obliku, u odgovarajućem društvenom i/ili kulturnom kontekstu, te obuhvaća četiri dimenzije: slušanje, govor, čitanje i pisanje.

Matematička kompetencija i osnove kompetencije u prirodoslovlju odnosi se na sposobnost razvijanja i primjene matematičkog mišljenja u svakodnevnim problemskim situacijama, te kompetencije u prirodnim znanostima i tehnologiji odnose se na razumijevanje promjena uzrokovanih ljudskom djelatnošću.

Digitalna kompetencija odnosi se na sposobnost (kritičkog) korištenja informacijsko-komunikacijske tehnologije i na osnovne informacijsko-komunikacijske vještine.

Učiti kako učiti odnosi se na sposobnost organiziranja vlastitog učenja (individualno ili grupno) i na upravljanje vremenom i informacijama, te na spoznavanje vlastitih potreba i metoda učenja.

Socijalne i građanske kompetencije odnose se na osobne i interkulturalne kompetencije, kompetencije potrebne za izgradnju i održavanje međuljudskih odnosa, te kompetencije za konstruktivno rješavanje mogućih konflikata i ponašanja koja olakšavaju prilagodbu u heterogenim društvima, odnosno konstruktivno društveno i profesionalno djelovanje.

Poduzetničke kompetencije i inicijativnost odnose se na sposobnost za provođenje ideje u djela, služeći se kreativnošću, inovacijama, te uz preuzimanje rizika, te sposobnost za osmišljavanje i provedbu projekata.

Kultura svijesti i izražavanje odnose se na uvažavanje važnosti kreativnog izražavanja ideja, iskustva i emocija u različitim medijskim oblicima, poput glazbe, književnosti, vizualne i reproduktivne umjetnosti (Key competences for lifelong learning: A European reference framework, 2006.).

Potreba za razvojem suvremenih kompetencija odgojitelja proizlazi iz činjenice da tradicionalno obrazovanje ne može odgovoriti na izazove novoga vremena. Život i rad u današnjem suvremenom društvu puno je brzih promjena i oštre konkurencije i to svakako zahtijeva nova znanja, sposobnosti, vještine, stavove i vrijednosti tj. nove kompetencije pojedinca. Prema Slunjski (2012.) često se događa da se odgojitelj opredijeli za humanistički odnosno suvremen pristup u radu s djecom u vrtiću, no u praksi radi na staromodan odnosno tradicionalan način.

4. PROFESIONALNI RAZVOJ ODGOJITELJA

Mendeš (2018.) profesionalni razvoj odgojitelja opisuje kroz tri usko povezana ciklusa:

- Inicijalno obrazovanje
- Stažiranje
- Kontinuirano profesionalno usavršavanje

Inicijalno obrazovanje odgojitelja predškolske djece započinje selekcijom i razredbenim postupkom. Uz vrednovanje postignuća stečenih tijekom srednjoškolske naobrazbe i na državnoj maturi, organizira se dodatna provjera znanja i vještina koja na Učiteljskom fakultetu u Zagrebu te odsjecima u Petrinji i Čakovcu podrazumijeva provjeru glazbenih, jezičnih, likovnih i motoričkih sposobnosti. U nekim ustanova može se dodatno tražiti psihologijsko testiranje ili test opće informiranosti. Uvidom u mrežne stranice Fakulteta za odgojne i obrazovne znanosti, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku točnije uvidom u natječaj za upise studenata u 1. godinu preddiplomskih studija, utvrđeno da za odgojiteljski studij nemaju dodatnu provjeru posebnih znanja, vještina i sposobnosti¹. Također, uvidom u mrežnu stranicu Učiteljskog fakulteta u Rijeci isto je utvrđeno da nemaju dodatnu provjeru znanja, vještina i sposobnosti². To jest, Učiteljski fakulteti u Rijeci i Osijeku za odgojiteljski studij kao posebna postignuća vrednuju završenu dodatnu umjetničku školu i status športaša. Na Učiteljskom fakultetu u Zagrebu, te odsjecima u Petrinji i Čakovcu to je puno bolje organizirano. Studenti prolaze kroz dodatnu provjeru posebnih znanja, vještina i sposobnosti. U provjeru je obuhvaćena likovna kreativnost, glazbena kultura u kojem se provjera ritam i sluh, jezično izražavanje, te tjelesna kultura. Student na osnovu te provjere ostvaruje maksimalnih 100 bodova. Izrazito je važna dodatna provjera kao takva. Studenti se mogu pripremiti na ono što se od njih očekuje pri radu s djecom, a također im daje uvid da li su sposobni za isti. U Republici Hrvatskoj su se dugo vodile rasprave o promjeni sustava za obrazovanje odgojitelja.

---

¹ <https://www.foozos.hr/upisi/akademska-2019-2020-godina>

² <https://www.ufri.uniri.hr/hr/postani-student.html>

Razlog tome je što je razina obrazovanja odgojitelja bila vrlo niska s obzirom na srodne profesije. S obzirom na to da je odgoj i obrazovanje predškolske djece vrlo kompleksna i složena djelatnost, a uloga odgojitelja vrlo odgovorna i zahtjevna bitno je da odgojitelji imaju odgovarajuće obrazovanje. Šagud (2005.) navodi kako je vremensko trajanje obrazovanja odgojitelja bilo različito. Na Visokim učiteljskim školama u Osijeku i Rijeci obrazovanje odgojitelja trajalo je tri godine i stjecala se viša stručna sprema. Na drugim visokim učilištima organizirao se dvogodišnji studij te se također stjecala viša stručna sprema. Odgojitelji su se prije 1968. godine školovali u srednjoj školi za odgojitelje, a te godine počinje studij za odgojitelje u Zagrebu.

U početku je studij trajao dvije godine, a kasnije i tri godine sve do akademske godine 2012/2013. kada stručni studij prelazi u sveučilišni i mijenja naziv u Rani i predškolski odgoj i obrazovanje, te su studenti u mogućnosti završiti preddiplomski ili diplomski studij Ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. Danas se, dakle, na Učiteljskom fakultetu u Zagrebu odgojitelji mogu obrazovati na preddiplomskoj i diplomskoj razini.

Stażiranje, takozvano *pripravništvo* u Republici Hrvatskoj traje godinu dana i podrazumijeva uvođenje u struku i rad, drugi je ciklus u profesionalnu razvoju odgojitelja predškolske djece (Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju, 2013). Smisao ovog ciklusa je da se odgojitelj pripravnik osamostali te osposobi za ulogu praktičara. Nakon obavljenog pripravničkog staža pripravnik polaže stručni ispit kojim kasnije dokazuje da je *licencirani* odgojitelj i bez kojeg se u Republici Hrvatskoj ne može zaposliti na radno mjesto odgojitelja. Tijekom pripravničkog staža odgojitelj pripravnik dužan je provesti aktivnosti u različitim dobnim skupinama koje mu omogućuje odgojno-obrazovna ustanova, time se pripravnik priprema za stručni ispit. Stručni ispit sastoji se od usmenog, pismenog i praktičnog djela iz kojih zasebno mora zadovoljiti određene uvjete kako bi stekao zvanje odgojitelj (Mendeš, 2018.).

Trajno profesionalno učenje posljednji je ciklus u profesionalnom razvoju odgojitelja predškolske djece. Vremenski najdulje traje jer se odnosi na cjeloživotno učenje. Smisao je trajnoga profesionalnog učenja dalje razvijati i usavršavati stečene kompetencije. U sustavu trajnog učenja posebno mjesto zauzima refleksija. Ona se shvaća kao pokretačka sila odgojiteljeva stručnog rasta (Valenčič Zuljan, 2008., prema Mendeš, 2018.). Državni pedagoški standard (2008.) definira stručno usavršavanje kao trajno profesionalno napredovanje odgojitelja, stručnih suradnika i ravnatelja te drugih odgojno-obrazovnih radnika u dječjem vrtiću radi unapređenja odgojno-obrazovnog rada.

4.1. Odgojitelj- reflektivni praktičar

Refleksivna praksa je ujedno dio svakodnevnog profesionalnog djelovanja i profesionalnog razvoja odgojitelja. Šagud (2006., str. 14) određuje refleksivnu praksu kao „način učenja i istraživanja u kojem se teorija integrira s refleksijom (razmišljanje) i praksom i u kojoj refleksija čini bit procesa učenja i mijenjanja“. Refleksivni praktičar je odgojitelj koji pri svom radu razmišlja o svojim akcijama i pri tom mijenja način rada u skladu s ciljem do kojeg želi doći. Svaki odgojitelj treba biti otvoren za kritike i konstruktivne prijedloge, treba biti otvoren za novitete i promjene u svom radu, treba razmišljati kako se unaprijediti i kako dati svoj maksimum, u tom smislu ide teorija refleksivne prakse. Šagud (2006.) ističe kako se u refleksivnom procesu odvija učenje te procjenjivanje izbora odluka. Također navodi kako je priroda odgojno – obrazovne prakse takva da se svakodnevno javljaju problemi koji zahtijevaju trenutačno rješavanje od strane odgojitelja i zbog toga je praksa vrlo kompleksna i konfliktna pa ono što radimo zahtijeva stalnu refleksiju i provjeru. Refleksivni praktičar je stoga aktivan pojedinac koji provjerava i istražuje solucije i načine djelovanja kao odgovore na praktične probleme. Odgojitelj koji želi djelovati u skladu s teorijama refleksivne prakse bit će aktivan u istraživanju rješenja i različitih načina dolazaka do odgovora na praktične probleme s kojima će se susretati u praksi. Nadalje, refleksivnog praktičara karakterizira „refleksivna otvorenost“ (Šagud, 2006.), a ona se javlja samo ako smo u stanju preispitati vlastito mišljenje i spoznati da li je naše stajalište ispravno ili ne, da li postoji drugo rješenje. Svaki profesionalac ima svoju hijerarhiju prioriteta u razvoju i učenju djeteta (Ross, Bondy, Kyle, 1999., prema Šagud, 2006.). Činjenica je da tvrdnje, strategije ili procjene odgojitelja koje proizlaze iz njemu poznate teorijske osnove moraju u praksi biti istražene. Takvo prepoznavanje teorije u praksi ne događa se uvijek jer odgojitelj nerijetko prihvaća određeno teoriju, a sasvim drugu primjenjuje u praksi, a da toga uopće nije svjestan. Podvojenost između ta dva stanja traje sve dok ne osvijestimo ili kritički procijenimo što zapravo radimo i iz kojih motiva to radimo. Kada počnemo razmišljati i analizirati što zapravo radimo kada ovako radimo, tada se vraćamo na akciju i refleksiju akcije.

Šagud (2006.) kaže da gotovo nema autora koji ne polazi od Schonog učenja o reflektivnoj praksi bez obzira na specifično profesionalno područje u kojem se ona može primijeniti, time misleći na obrazovanje, medicinu, zdravstvo, pisanje ili arhitekturu. Prema Schonovoj teoriji proces učenja povezan je s iskustvom i njegovom refleksijom. Drugim riječima, znanje se stvara u akciji, a rezultati takve akcije nisu unaprijed predvidljivi. Time dolazimo do dvjema vrstama refleksije:

1. Refleksija u akciji
2. Refleksijom na akciju

Refleksija u akciji događa se tijekom same akcije kada praktičar mijenja svoje postupke ili strategije bez prekida aktivnosti i postaje istraživač prakse u neposrednom kontekstu simultano stvarajući novu praksu. Ona je najčešće nedovoljno osviještena, intuitivna i spontana (Šagud, 2009.).

Refleksijom na akciju događa se kritičkom analizom i osvješćivanjem svojih ili tuđih postupaka nakon akcije. Nadalje, refleksija nam omogućuje pogled unatrag i razmatranje mnogih dimenzija neke aktivnosti. Refleksija se najčešće ne događa odmah, već nakon neke akcije tj. aktivnosti. „Praktičar se ne veže za trenutne probleme, već ih kasnije razjašnjava, nastoji ih razumjeti i interpretirati njihovo značenje. Intencije i akcije uključujući teorijsku osnovu nas kojoj se taj problem temelji što doprinosi njegovom praktičnom i profesionalnom razvoju.“ (Morrison, 1996. prema Šagud, 2006.). Osim ove dvije podjele refleksije, Schon navodi i treću razinu, refleksija kao akcija pod kojom se obično podrazumijeva praksa ili teorija u praksi. Schon ju naziva „Znanje u akciji“.

Prva razina je planiranje koje uključuje definiranje problema i traženje poželjnih mogućnosti ili rješenja i razmišljanje o njihovim mogućim posljedicama. Slijedi akcija u koju se ugrađuju planirane strategije, zatim se promatra njihov učinak, odnosno reflektiraju se poželjne ili nepoželjne posljedice tih postupaka (Šagud, 2006.). Samorefleksija omogućuje emancipaciju i stjecanje autonomije svakog pojedinca. Od odgojitelja se očekuje svakodnevna evaluacija vlastite orakse i preispitivanje odluka te traženje alternativnih putova u rješavanje praktičnih problema.

Važno je napomenuti da reflektivni proces nikada nije završen budući da se u praksi svakodnevno javljaju nova pitanja i dileme koje traže rješavanje. Nadalje takva praksa omogućava bolje razumijevanje samog procesa učenja, što kod odgojitelja razvija učenje o učenju te gradi svijest o tome što oni zapravo znaju o profesionalnoj praksi. Nadalje, proces učenja i stjecanja profesionalne kompetencije reflektivnom praksom veže se pojam uz cjeloživotno učenje kao proces kontinuiranog osobnog usavršavanja pomoću neporednog pročišćavanja i produbljivanja osobne vizije, usmjeravanja naših snaga, razvijanja strpljenja i objektivnog sagledavanja stvarnosti (Senge, 2003., prema Šagud, 2006.).

Refleksivna praksa kao dio profesionalnog razvoja podrazumijeva sudjelovanje u akcijskim istraživanjima, sposobnost konstantnog napredovanja i učenja, reflektiranje vlastitoga rada s djecom ali i reflektirati rad s kolegama na poslu, te procijeniti učinkovitost u suradnji i komunikaciji s njima.

„Odgojitelji koji participiraju u akcijskim istraživanjima zapravo sudjeluju u intenzivnom programu cjeloživotnog učenja, oni stvaraju nužne pretpostavke za takvo učenje budući da refleksijom prakse razvijaju kapacitete koji će im omogućiti učinkovitu ili produktivnu praksu. Razvijaju kritičko mišljenje, angažirano slušanje i gledanje djeteta, komunikacijske vještine, učenje uz pomoć kolega i slično.“ (Šagud, 2006., str.36).

Svu teoriju koju odgojitelji nauče moraju znati praktično primijeniti, preispitati, kritički sagledati. Svaki odgojitelj treba imati potrebu za razvijanjem i jačanjem vlastitih kompetencija, za stalnim traženjem i usavršavanjem, te nikada ne treba odustati u potrazi za novim i boljim rješenjima. Nadalje, E. Slunjski iskazuje na važnost refleksije i smatra da zajednička refleksija odgojiteljima pomaže prepoznati i restrukturirati osobne slijepe točke, te smatra da bez refleksije nema nikakvih novih suvremenih ideja. Također kaže da su odgojitelji bez toga zaglavljani u svojoj izoliranoj perspektivi, a sukladno tome, praksa ostaje nepromjenjiva.

4.2. Cjeloživotno učenje

Važan razlog za cjeloživotno učenje teži u potrebi da budemo u stanju reagirati na promjene. Budućnost nosi novo razumijevanje, nove zahtjeve i potrebu za novim znanjima i vještinama. Kako bi se odgojitelji razvili u profesionalce, potrebno je da budu pripremljeni za trajni, cjeloživotni proces prilagođavanja, kao i za mijenjanje i poboljšanje kvalitete vlastitog rada.

Prvi korak je prepoznati područja u kojima se možemo profesionalno razvijati, a zatim tražiti prilike koje će nam omogućiti učenje i razvoj. Odgojitelji trebaju odabrati područje rada koje bi željeli unaprijediti ili o koje bi voljeli više naučiti, a zatim tragati za konkretnim informacijama koje će im to omogućiti. Odgojitelji se mogu profesionalno razvijati i sudjelovanjem u radionicama i raznim stručnim skupovima, u zajednicama učenja koje se sastaju kako bi licem u lice (ili u novije vrijeme putem interneta) razgovarali o vlastitoj praksi, kreirali nova znanja, čitali stručnu literaturu ili publikacije kako bi bili u tijeku s najnovijim spoznajama, ili pak sudjelovati u akcijskim istraživanjima vezanim uz tematiku njihova interesa. Važno je napomenuti da bi u cjeloživotnom učenju trebala sudjelovati i odgojno-obrazovna ustanova u kojem odgojitelj radi. Poticati odgojitelje na profesionalni razvoj organiziranjem vlastitih edukacija, predlagati im edukacije na koje mogu sudjelovati, prikupljati izvore i povezivati se s drugim ustanovama, a sve u svrhu što bolje profesionalne etike. Odgojitelji povijesno nisu skloni međusobnoj suradnji i uglavnom još uvijek nisu dovoljno razvili vještine refleksije i samorefleksije. Vidljiv je ponekad i snažan otpor otvorenoj suradnji s kolegama i teško pristajanje na odstupanje od tradicionalne prakse i zatvorenosti. Potrebno je usavršiti različite načine dokumentiranja vlastite prakse, razviti refleksivne kapacitete, budući da suradnja i zajednička refleksija o praksi pomažu napuštanju individualizma i izolacije. Upravo se tu otvara prostor profesionalnom razvoju putem različitih oblika cjeloživotnog učenja.

ISSA Pedagoški standardi postavljaju indikatore u sedam područja rada, te su moćan alat za unaprjeđenje kvalitete rada s djecom i njihovim roditeljima. Kroz ISSA pedagoške standarde odgojitelji mogu kvalitetno primjenjivati metodologiju usmjerenu na dijete, te mogu biti sigurni da je njihova praksa visoke kvalitete.

ISSA Pedagoški standardi su:

1. Individualizacija
2. Okruženje za učenje
3. Sudjelovanje obitelji
4. Strategije poučavanja za smisljeno učenje
5. Planiranje i procjenjivanje
6. Profesionalni razvoj
7. Socijalna inkluzija

Profesionalni razvoj važan je jer učestalo stjecanje novih znanja pozitivno utječu na osobno zadovoljstvo i motivaciju odgojitelja za rad, te pridonose dobrobiti i zadovoljstvu djece i njihovih obitelji. Kvalitetni odgojitelji neprekidno procjenjuju sami sebe i svoj rad, promišljaju o njemu i ocjenjuju njegovu uspješnost.

Odgojitelji koji daju prioritet svom profesionalnom razvoju:

- Promišljaju i procjenjuju djelotvornost svog rada s djecom.
- Nadograđuju svoje znanje i planiraju unapređivanje u područjima u kojima im je to potrebno.
- Služe se raspoloživim resursima da bi bolje poznavali i razumijeli djecu s kojom rade.
- Nastavljaju učiti i razvijati se i osobno i profesionalno.
- Aktivno traže prilike za stjecanje novog znanja.
- Surađuju s drugim profesionalcima da bi unaprijedili sveukupnu kvalitetu edukacije i planiranja. (ISSA Pedagoški standard 6: Profesionalni razvoj, 2006., str.95).

Odgojitelj koji uspješno ugrađuje Standard 6, *Profesionalni razvoj*, u svoj svakodnevni rad promišlja i samoprocjenjuje kvalitetu svoga rada. Planira vlastito usavršavanje u područjima u kojima je potrebno daljnje učenje, ali i u onim područjima koje prema vlastitom mišljenju želi nadograditi. Odgojitelj pokušava u planiranje unijeti nove ideje, te procjenjuje rezultate rada i traži povratne informacije. Služe se svim resursima kako bi mogli razumjeti i poštivati djecu. Nužno je i surađivanje s drugim stručnjacima kako bi se unaprijedila sveukupna kvaliteta odgoja i obrazovanja, te poštuje doprinos svakog člana tima i uvažava njihove povratne informacije. I ono što se ponekad i zaboravlja, odgojitelji moraju nastaviti s učenjem i razvojem ne samo u profesionalnom planu već i u osobnom.

Također, potrebno je napomenuti da ISSA-ina pedagoški standardi nisu službeni dokument, već služi kao pomoć odgojiteljima u njihovom profesionalnom razvoju.

4.3 Stručno usavršavanje

Prema Zakonu o predškolskom odgoju i obrazovanju odgojitelji su obvezni stručno se usavršavati sukladno zakonu i aktu koji donosi ministar nadležan za obrazovanje. U Republici Hrvatskoj stručno usavršavanje učitelja, nastavnika, odgojitelja, ravnatelja i stručnih suradnika su pravo, odgovornost i obveza svih odgojno-obrazovnih djelatnika.

Prema Pravilniku o načinu i uvjetima napredovanja u struci i promicanju u položajna zvanja odgojitelja i stručnih suradnika u dječjim vrtićima (1997.), članak 9. propisani su oblici i učestalost stručnog usavršavanja.

Zadaća stručnog usavršavanja je u skladu s principima cjeloživotnog učenja. Odnosno sustavno i kontinuirano razvijati postojeće kompetencije odgojno-obrazovnih radnika, stimulirati ih na razvoj vještina, usvajanje novih znanja i utemeljenje stavova jer obrazovanje ne završava diplomom i položenim stručnim ispitom (Agencija za odgoj i obrazovanje, 2014-2020). Prema Agenciji za odgoj i obrazovanje (2014-2020) kvalitetno stručno usavršavanje je sadržajno organiziran, dostupan, kontinuiran i raznolik niz aktivnosti, jasno definiranih ciljeva kojima se različitim ciljnim skupinama, u skladu s njihovim potrebama i potrebama odgojno-obrazovnog sustava, omogućuje profesionalni razvoj i učenje. Usmjereno je zapravo na razvoj kompetencija, unapređenje kvalitete nastave i poboljšanje obrazovnih ishoda učenja.

Na stranicama Agencije za odgoj i obrazovanje navode se obilježja kvalitetnog stručnog usavršavanja, a to su stručnost, kontinuiranost, dostupnost te raznolikost.

5. ZAKLJUČAK

Odgojiteljska profesija vrlo je složena i zahtjeva visoku razinu kompetentnosti i odgovornosti. Profesionalan razvoj odgojitelja nužan je za stjecanje kompetencija u radu, te je to kontinuiran proces koji nazivamo cjeloživotno učenje. Kompetentnost odgojitelja čini jednu od glavnih pretpostavki kvalitete odgoja i obrazovanja u vrtićima. Na kompetentnost utječu mnogi čimbenici, dobri uvjeti za rad, kontinuirana pedagoška podrška koja uključuje dokumentiranje i refleksiju vlastite prakse. Važno je oslanjati se na teorijska znanja i praktične vještine, no odgojitelji također trebaju refleksivne kompetencije budući da rade u složenom, nepredvidivom i raznolikom kontekstu. Pomoću samorefleksije upoznajemo sebe i svoj rad i uočavamo greške koje treba promijeniti ili čak u potpunosti izbaciti iz odgojnih mjera. Važno je razumjeti da se odgojno-obrazovni rad s djecom mijenja s vremenom i neki tradicionalni pristupi više ne mogu pratiti novo suvremeno doba. Došlo je vrijeme digitalizacije, novih odgojnih mjera i drugačijeg pristupa odgoju. Treba raditi na vlastitom usavršavanju kako bismo mogli ići ravnomjerno s vremenom i svim promjenama koje se događaju. Odgojitelji cjeloživotnim učenjem stječu raznolike kompetencije koje kasnije dovode do kompetentnosti u radu i s djecom i roditeljima. Također, pod profesionalni razvoj podrazumijeva se sustavno stjecanje relativnih znanja, sposobnosti i usvajanje vrijednosti koje će odgojiteljima omogućiti podizanje razine njihovih stručnih kompetencija i unaprjeđenja vlastite pedagoške prakse. Primjer stručnih kompetencija koje odgojitelj stječe bi bio da odgojitelj ima svakodnevne interakcije sa svojom djecom kako bi osigurao da se svako dijete osjeća cijenjeno, uvaženo i poštovano. Interakcije bi također trebale poticati i djetetovo učenje i razvoj njegova mišljenja. Također, kao dobar primjer je da odgojitelji djeci nude mogućnosti izbora aktivnosti, materijala i djece s kojom žele raditi. Nametanje svojeg izbora, ili nagovaranje da se djeca igraju s nekim s kime ne žele ne može dobro utjecati na njihov razvoj. Može dovesti do neželjenih konflikata, frustracija i slično. Odgojitelj koji uvažava pravo izbora mora omogućiti bogat izbor materijala i aktivnosti, te ih vrlo pažljivo birati i osmišljavati. To su primjeri kvalitete kompetentnih odgojitelja koje se stječu kontinuiranim radom na sebi.

6. LITERATURA

- Brajković, S. (2006.). *Unapređenje kvalitete rada primjenom ISSA Pedagoških standarda, priručnik za odgojitelje*. Zagreb: Pučko otvoreno učilište Korak po korak.
- Domović, V. (2011). Učiteljska profesija i profesionalni identitet učitelja. U: V. Vizek-Vidović (ur.) *Učitelji i njihovi mentori* (str. 11-37). Zagreb: IDIZ.
- Državni pedagoški standard* (2008.) .Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta.
- Fatović, M. (2016.) Profesija i profesionalni razvoj odgojitelja. *Školski vjesnik*, 65 (4). 623-638.
- Krstović, J. (2010.). Kakav etički kodeks trebamo?. *Dijete, vrtić, obitelj*, 61. 3-9.
- Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2014.). Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta.
- Mendeš, B. (2018.). *Profesionalno obrazovanje odgojitelja predškolske djece*. Zagreb: Golden marketing-Tehnička knjiga.
- Pravilnik o načinu i uvjetima napredovanja u struci i promicanju u položajna zvanja odgojitelja i stručnih suradnika u dječjim vrtićima* (1997.). Narodne novine, 10/97.
- Rangelov Jusović, R. i Vizek Vidović, V. (2013). ATEPIE projekt. Sarajevo. (preuzeto 13.9.2019. s http://www.cep.edu.rs/media/files/onk_u_regionalnoj_perspektivi_v_vizek_v_idovic_r_rangelov_jusovic_1.pdf)
- Slunjski, E. (2012.). Zajednica koja uči: prevladavanje podijeljenosti teorije i prakse. *Dijete, vrtić, obitelj*, 69. 12-15.
- Šagud M. (2006.). *Odgojitelj kao reflektivni praktičar*. Petrinja: Visoka učiteljska škola.
- Tankersley, D., Brajković, S., Handžar, S. (2012.). *Koraci prema kvalitetnoj praksi, priručnik za profesionalni razvoj odgojitelja*. Zagreb: Pučko otvoreno učilište Korak po korak.
- Tankersley, D., Brajković, S., Handžar, S., Rimkiene, R., Sabaliauskiene, R., Trikić, Z., Vonta, T. (2012.). *Teorija u praksi, priručnik za profesionalni razvoj odgojitelja*. Zagreb: Pučko otvoreno učilište Korak po korak.

- Tatković, N., Radetić-Paić, M., Blažević I. (ur.) (2016.). *Kompetencijski pristup kvaliteti ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja*. Medulin: Dječji vrtić Medulin ; Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
- Uzelac, V., Lepičak-Vodopivec, J., Anđić, D. (2014.). *Djeca – odgoj i obrazovanje – održivi razvoj*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.
- Višnjić Jevtić, A. (2011). Etički kodeks odgojitelja – korak ka profesionalizaciji odgojiteljskog zvanja. U: A. Jurčević Lozančić, S. Opić (ur.) *Škola, odgoj i učenje za budućnost* (str. 443 – 453). Zagreb: Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
- Višnjić Jevtić, A. (2018.). *Odgojiteljska samoprocjena kompetencije za suradnju s roditeljima* (Doktorski rad). Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska.
- Vizek Vidović, V., Domović, V. (2013). Učitelji u Europi – glavni trendovi, pitanja i izazovi. *Croatian Journal of Education*, 15(3). 219-250.
- Vizek Vidović, V., Domović, V., Marušić I. (2014.). *Praćenje i vrednovanje profesionalnoga razvoja učitelja – kompetencijski pristup*. Zagreb: Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja.
- Vujičić, L. (2012.). Sveučilišni diplomski studij: nova perspektiva stručnjaka u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju. *Dijete, vrtić, obitelj*, 70. 2-7.
- Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju* (2013.). Narodne novine 94/13

Mrežne stranice:

Agencija za odgoj i obrazovanje, <https://www.azoo.hr>, pristupljeno 2.9.2019.

European Commission, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018SC0014&from=EN>, pristupljeno 5.9.2019.

Hrvatska enciklopedija, <http://www.enciklopedija.hr/>, pristupljeno 2.9.2019.

IZJAVA

o samostalnoj izradi rada

Izjavljujem da sam ja Mateja Kuntić, rođena 27.11.1995. godine u Zagrebu, student Ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, odsjek Čakovec (matični broj: i/23/2015.) samostalno napisala završni rad na temu Profesionalni razvoj odgojitelja uz stručno vodstvo mentora u akademskoj godini 2018./2019.

U Čakovcu,
